

Dokument z posiedzenia

A9-0179/2022

17.6.2022

SPRAWOZDANIE

w sprawie sprawozdania Komisji za rok 2021 dotyczącego Kosowa
(2021/2246(INI))

Komisja Spraw Zagranicznych

Sprawozdawczyni: Viola Von Cramon-Taubadel

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
INFORMACJE O PRZYJĘCIU PRZEZ KOMISJĘ PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWĄ.....	21
GŁOSOWANIE KOŃCOWE W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO W KOMISJI PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWEJ	22

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie sprawozdania Komisji za rok 2021 dotyczącego Kosowa (2021/2246(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając Układ o stabilizacji i stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Kosowem, z drugiej strony, który wszedł w życie 1 kwietnia 2016 r.¹,
- uwzględniając Umowę ramową między Unią Europejską a Kosowem dotyczącą ogólnych zasad uczestnictwa Kosowa w programach unijnych, która obowiązuje od 1 sierpnia 2017 r.²,
- uwzględniając konkluzje prezydencji z posiedzenia Rady Europejskiej w Salonikach 19–20 czerwca 2003 r.,
- uwzględniając deklarację z Sofii przyjętą 17 maja 2018 r. podczas szczytu UE–Bałkany Zachodnie,
- uwzględniając deklarację z Zagrzebia przyjętą 6 maja 2020 r. podczas szczytu UE–Bałkany Zachodnie,
- uwzględniając deklarację z Brda przyjętą 6 października 2021 r. podczas szczytu UE–Bałkany Zachodnie,
- uwzględniając proces berliński zapoczątkowany 28 sierpnia 2014 r. oraz ósmy szczyt procesu berlińskiego, który odbył się 5 lipca 2021 r.,
- uwzględniając szczyt w Sofii, który odbył się 10 listopada 2020 r., deklarację przywódców Bałkanów Zachodnich w sprawie wspólnego rynku regionalnego z 9 listopada 2020 r. oraz deklarację z Sofii w sprawie Zielonego programu działań dla Bałkanów Zachodnich z 10 listopada 2020 r.,
- uwzględniając rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1244 z dnia 10 czerwca 1999 r., opinię doradcą Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości (MTS) z dnia 22 lipca 2010 r. w sprawie kwestii zgodności jednostronnej deklaracji niepodległości Kosowa z prawem międzynarodowym oraz rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 64/298 z dnia 9 września 2010 r., w której uznano treść opinii MTS i z zadowoleniem przyjęto gotowość UE do ułatwienia dialogu między Serbią a Kosowem,
- uwzględniając pierwsze porozumienie w sprawie zasad dotyczących normalizacji stosunków między rządami Serbii i Kosowa z 19 kwietnia 2013 r., porozumienia z 25 sierpnia 2015 r. oraz bieżący dialog wspierany przez UE, który ma na celu

¹ Dz.U. L 71 z 16.3.2016, s. 3.

² Dz.U. L 195 z 27.7.2017, s. 3.

normalizację stosunków,

- uwzględniając decyzję Rady (WPZiB) 2021/904 z dnia 3 czerwca 2021 r. w sprawie zmiany wspólnego działania 2008/124/WPZiB w sprawie misji Unii Europejskiej w zakresie praworządności w Kosowie (EULEX KOSOWO)³, wydłużając mandat misji do 14 czerwca 2023 r.,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 5 lutego 2020 r. pt. „Usprawnienie procesu akcesyjnego – wiarygodna perspektywa członkostwa w UE dla państw regionu Bałkanów Zachodnich” (COM(2020)0057),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 6 października 2020 r. pt. „Plan gospodarczo-inwestycyjny dla Bałkanów Zachodnich” (COM(2020)0641) oraz dokument roboczy służb Komisji z dnia 6 października 2020 r. pt. „Wytyczne dotyczące realizacji Zielonego programu działań dla Bałkanów Zachodnich” (SWD(2020)0223),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1529 z dnia 15 września 2021 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III)⁴,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 19 października 2021 r. pt. „Komunikat w sprawie polityki rozszerzenia UE w 2021 r.” (COM(2021)0644), któremu towarzyszy dokument roboczy służb Komisji pt. „Sprawozdanie za rok 2021 dotyczące Kosowa” (SWD(2021)0292),
- uwzględniając przeprowadzoną przez Komisję ocenę programu reform gospodarczych Kosowa na lata 2021–2023 z dnia 22 kwietnia 2021 r. (SWD(2021)0093) i wspólne wnioski z dialogu gospodarczo-finansowego między UE a Bałkanami Zachodnimi oraz Turcją, przyjęte przez Radę 12 lipca 2021 r.,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 29 kwietnia 2020 r. pt. „Wsparcie dla regionu Bałkanów Zachodnich w zwalczaniu pandemii COVID-19 oraz ożywienie gospodarcze po pandemii” (COM(2020)0315),
- uwzględniając wniosek Komisji dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 539/2001 wymieniające państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu (Kosowo) (COM(2016)0277), oraz swoje stanowisko z 28 marca 2019 r. w sprawie wniosku Komisji⁵,
- uwzględniając sprawozdanie końcowe misji obserwacji wyborów z ramienia Unii Europejskiej w sprawie wyborów samorządowych, które odbyły się w 2021 r. w Kosowie,
- uwzględniając czwarte posiedzenie Rady Stabilizacji i Stowarzyszenia Unia Europejska–Kosowo, które odbyło się w Brukseli 7 grudnia 2021 r.,
- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 14 grudnia 2021 r. w sprawie rozszerzenia oraz

³ Dz.U. L 197 z 4.6.2021, s. 114.

⁴ Dz.U. L 330 z 20.9.2021, s. 1.

⁵ Dz.U. C 108 z 26.3.2021, s. 877.

procesu stabilizacji i stowarzyszenia,

- uwzględniając sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego z dnia 10 stycznia 2022 r. pt. „Wsparcie UE na rzecz praworządności na Bałkanach Zachodnich – pomimo poczynionych wysiłków wciąż występują zasadnicze problemy”,
 - uwzględniając swoje zalecenie z dnia 19 czerwca 2020 r. dla Rady, Komisji i wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa w sprawie Bałkanów Zachodnich po szczycie w 2020 r.⁶,
 - uwzględniając deklarację i zalecenia przyjęte na 7. i 8. posiedzeniu Parlamentarnego Komitetu Stabilizacji i Stowarzyszenia UE–Kosowo (SAPC), które odbyły się 4–5 listopada 2021 r. i 9–10 marca 2022 r.,
 - uwzględniając wspólną deklarację z drugiego szczytu przewodniczących Parlamentu Europejskiego i parlamentów krajów Bałkanów Zachodnich, który został zwołany 28 czerwca 2021 r. przez przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i w którym uczestniczyły organy kierownicze parlamentów krajów Bałkanów Zachodnich,
 - uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie tego kraju,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie sprawozdań Komisji dotyczących Kosowa za lata 2019–2020⁷,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie współpracy w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej na Bałkanach Zachodnich⁸,
 - uwzględniając art. 54 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A9-0179/2022),
- A. mając na uwadze, że każdy kraj objęty procesem rozszerzenia jest oceniany na podstawie własnych osiągnięć oraz że o harmonogramie i postępie przystąpienia decyduje wdrożenie niezbędnych reform;
- B. mając na uwadze, że pięć państw członkowskich UE nie uznaje Kosowa za niepodległe państwo;
- C. mając na uwadze, że demokracja i praworządność są podstawowymi wartościami, na których opiera się UE; mając na uwadze, że do sprostania wyzwaniom, jakie nadal istnieją w tych obszarach, konieczne są głębokie i całościowe reformy;
- D. mając na uwadze, że kompleksowe, prawnie wiążące porozumienie normalizacyjne między Serbią a Kosowem ma kluczowe znaczenie dla obu krajów, aby mogły one podążać ścieżką integracji z UE; mając na uwadze, że takie porozumienie znacznie

⁶Dz.U. C 362 z 8.9.2021, s. 129.

⁷Dz.U. C 494 z 8.12.2021, s. 149.

⁸Teksty przyjęte, P9_TA(2021)0506.

przyczyniłoby się do zwiększenia ogólnej stabilności regionu;

- E. mając na uwadze, że Kosowo nie uzyskało liberalizacji reżimu wizowego, mimo że od 2018 r. są spełnione wszystkie kryteria;
- F. mając na uwadze, że Kosowo poczyniło znaczne postępy w zwalczaniu korupcji i przestępczości zorganizowanej;
- G. mając na uwadze, że Unia Europejska jest największym partnerem handlowym Kosowa, odpowiadającym za 33 % całkowitego wywozu i 50 % całkowitego przywozu tego kraju w 2020 r.;
- H. mając na uwadze, że UE pozostaje głównym partnerem strategicznym Kosowa i wspiera dążenia Kosowa do integracji europejskiej, w szczególności poprzez IPA III, Plan gospodarczo-inwestycyjny dla Bałkanów Zachodnich i pomoc makrofinansową;
- I. mając na uwadze, że UE jest największym dostawcą pomocy finansowej dla Kosowa oraz że Kosowo korzysta z pomocy przedakcesyjnej w ramach IPA, przy czym w latach 2007–2020 otrzymało ono łącznie 1,21 mld EUR;
- J. mając na uwadze, że Komisja przyjęła pakiet w wysokości 70 mln EUR w ramach IPA II, aby pomóc w finansowaniu dostępu krajów Bałkanów Zachodnich do szczepionek przeciwko COVID-19 zamawianych przez państwa członkowskie UE;
- K. mając na uwadze, że pomoc w ramach IPA III opiera się na rygorystycznych warunkach i że w instrumencie tym przewidziano modulację i zawieszenie pomocy w przypadku regresu w dziedzinie demokracji, praw człowieka i praworządności;

Zaangażowanie w proces rozszerzenia

1. z zadowoleniem przyjmuje stałe zobowiązanie Kosowa do przyspieszenia reform związanych z UE oraz powszechną zgodę partii politycznych i poparcie społeczne dla integracji europejskiej i przyjęcia tożsamości europejskiej; odnotowuje, że w wyniku wyborów powszechnych rząd uzyskał zdecydowaną większość w parlamencie Kosowa, i wzywa rząd do wykorzystania jego stabilnej większości do pilnego przyspieszenia niezbędnych reform;
2. wzywa państwa członkowskie UE do priorytetowego potraktowania procesu rozszerzenia i do zapewnienia obiecanych korzyści po spełnieniu warunków oraz do lepszej wymiany informacji z obywatelami UE na temat rozszerzenia;
3. z zadowoleniem przyjmuje większą stabilność polityczną i silne zaangażowanie rządu w konsekwentne dążenie do integracji europejskiej, czego dowodem jest przyjęcie planu działania w ramach europejskiego programu reform II oraz przyjęcie krajowego programu wdrażania układu o stabilizacji i stowarzyszeniu na lata 2022–2026; podkreśla, że niezbędne jest zwiększenie zdolności administracyjnych i stworzenie spójnej struktury koordynacyjnej w instytucjach w Kosowie, aby skutecznie wdrożyć te plany;
4. wyraża uznanie dla pokojowego i uporządkowanego przebiegu przedterminowych

wyborów parlamentarnych 14 lutego 2021 r. oraz wyborów samorządowych 17 października i 14 listopada 2021 r.; wyraża jednak ubolewanie z powodu niskiej reprezentacji kobiet na listach wyborczych, a także ograniczonej konkurencji politycznej i ograniczonej wolności wyboru i wyrażania opinii w gminach kosowsko-serbskich, jak zauważono w sprawozdaniach misji obserwacji wyborów UE;

5. z zadowoleniem przyjmuje powołanie przez Zgromadzenie Kosowa w dniu 13 kwietnia 2021 r. doraźnej komisji ds. reformy wyborczej; wzywa Kosowo do pilnego zajęcia się od dawna występującymi niedociągnięciami w procesie wyborczym, w szczególności związanych z zasadami prowadzenia kampanii wyborczych, głosowaniem przez obywateli zamieszkałych za granicą i dokładnością list wyborców; ubolewa nad faktem, że wiele zaleceń wydanych przez poprzednie misje obserwacji wyborów z ramienia UE pozostaje nieuwzględnionych od 2013 r., i podkreśla, że te mocno opóźnione reformy są warunkowane silnym zobowiązaniem politycznym i istotnym zaangażowaniem partii politycznych i społeczeństwa obywatelskiego;
6. głęboko ubolewa, że Radzie nie udało się doprowadzić do przyjęcia systemu bezwizowego dla Kosowa; podkreśla swoją pełną solidarność z obywatelami tego kraju i ubolewanie z powodu ich sytuacji; ponownie wzywa państwa członkowskie w Radzie do pilnego przyjęcia systemu bezwizowego dla obywateli Kosowa, ponieważ Kosowo pozostaje jedynym krajem na Bałkanach Zachodnich, w którym nie dokonano liberalizacji reżimu wizowego, mimo że spełnia on wszystkie wyznaczone kryteria od 2018 r.;
7. podkreśla, że brak liberalizacji reżimu wizowego utrudnia realizację programów UE i bezpośrednio dotyka obywateli Kosowa, a jednocześnie jest zachętą dla siatek przestępczych; zauważa, że dalsze opóźnienia podważają wiarygodność i reputację UE jako niezawodnego partnera i poważnego podmiotu geopolitycznego, a zatem mogą również wpłynąć na dialog między Kosowem a Serbią; podkreśla, że liberalizacja reżimu wizowego może zbliżyć Kosowo do UE, gdyż ułatwi podróże, wymianę kulturalną i edukacyjną, a także działalność gospodarczą;
8. w pełni popiera wnioski Kosowa o członkostwo w Radzie Europy oraz wzywa wszystkie państwa członkowskie UE, by wspierały te starania Kosowa oraz starania o przystąpienie do innych organizacji międzynarodowych;
9. odnotowuje również, że Kosowo zamierza ubiegać się o członkostwo w Unii Europejskiej w 2022 r. w celu uzyskania statusu kraju kandydującego, ale podkreśla, że nie ma przyspieszonej procedury dla żadnego kraju kandydującego ani potencjalnego kraju kandydującego, i przypomina, że wszystkie kraje aspirujące do członkostwa będą oceniane na podstawie własnych zasług pod kątem spełniania, wdrażania i przestrzegania zestawu kryteriów i wspólnych wartości europejskich;
10. podkreśla, że postęp w normalizacji stosunków z Serbią w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania jest koniecznym warunkiem wstępnym, aby oba kraje mogły podążać ścieżką integracji z UE; dostrzega, że Kosowo jest w pełni zainteresowane postępami negocjacji z Serbią w sprawie rozwiązania nierozstrzygniętych kwestii w sposób korzystny dla obu stron, oraz zachęca władze Kosowa, aby ukierunkowały swoje wysiłki na postęp i realizację procesu dialogu między Prisztiną a Belgradem,

zamiast tworzyć kolejne źródło rozczarowania dla swoich obywateli na skutek przedwczesnego ubiegania się o członkostwo w UE;

11. podkreśla, że niepodległość Kosowa jest nieodwracalna; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Izrael uznał Kosowo 4 września 2020 r.; ubolewa jednak, że pięć państw członkowskich UE wciąż jeszcze nie uznało Kosowa, dlatego ponownie wzywa je, by uczyniły to niezwłocznie i potwierdziły perspektywę członkostwa Kosowa w UE; zauważa, że UE jest największym darczyńcą, partnerem handlowym i inwestorem Kosowa;
12. zauważa, że rosyjska inwazja na Ukrainę jest źródłem poważnego zaniepokojenia dla Bałkanów Zachodnich, w szczególności dla obywateli Kosowa; z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie rezolucji Zgromadzenia Kosowa stanowczo potępiającej agresję wojskową i inwazję Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, a także wyraża uznanie dla Kosowa za szybkie dostosowanie się do UE przez przyjęcie sankcji wobec Rosji i wyrażenie silnej solidarności z Ukrainą, co dowodzi, że Kosowo jest niezawodnym partnerem, głęboko zakorzenionym w sojuszu europejskim i transatlantyckim; z zadowoleniem przyjmuje gotowość Kosowa do przyjęcia ukraińskich uchodźców oraz przyjęcie środków na rzecz ich wsparcia, w tym wdrożenie programu „Dziennikarze na stażu”, który umożliwi ukraińskim dziennikarzom zamieszkanie i wykonywanie pracy w Kosowie; odnotowuje z ulgą, że w ostatnim czasie nie stwierdzono żadnych poważnych zagrożeń dla bezpieczeństwa i terytorialnej integralności Kosowa; podkreśla, że skuteczna integracja północnego regionu Kosowa i dalsze działania na rzecz poprawy codziennego życia kosowskich Serbów mogą istotnie przyczynić się do ogólnej stabilności i poprawy bezpieczeństwa w kraju;

Demokracja i praworządność

13. z zadowoleniem przyjmuje wzmożone starania w walce z korupcją, w tym przyjęcie strategii i planu działania na rzecz praworządności na lata 2021–2026, i podkreśla kluczowe znaczenie ich wdrożenia; wyraża uznanie dla Kosowa za awans o 17 miejsc we wskaźniku postrzegania korupcji organizacji Transparency International na rok 2021; zachęca Kosowo do dalszej poprawy osiągnięć w walce z korupcją na wysokim szczeblu i przestępczością zorganizowaną oraz do pełnego zbadania wszystkich możliwych powiązań z władzą polityczną; wzywa władze Kosowa do konsekwentnego prowadzenia dochodzeń w sprawie przypadków przestępczości zorganizowanej i ich ścigania, w tym przypadków handlu ludźmi i handlu narkotykami, a także do aktywniejszego zwalczania prania pieniędzy;
14. wyraża uznanie dla wysiłków Kosowa w walce z terroryzmem i brutalnym ekstremizmem oraz w zakresie repatriacji i integracji zagranicznych bojowników; zachęca Kosowo do przyjęcia nowej strategii zapobiegania agresywnemu ekstremizmowi i radykalizmowi prowadzącemu do terroryzmu, przy czym należy pamiętać o tym, że wdrażanie poprzedniej strategii utrudniał brak koordynacji instytucjonalnej i narzędzi finansowych; apeluje o aktywną współpracę regionalną w przeciwdziałaniu potencjalnej działalności terrorystycznej i w blokowaniu przepływów finansowych przeznaczonych na finansowanie terroryzmu, a także o zwiększenie koordynacji i wymiany informacji między odpowiednimi służbami i agencjami bezpieczeństwa Republiki Kosowa i UE;

15. jest zaniepokojony faktem, że wymiar sprawiedliwości nadal jest nieskuteczny i podatny na wpływy polityczne; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje propozycje reformy systemu prokuratorskiego i podkreśla, że przy ich wdrażaniu należy w pełni uwzględnić opinię Komisji Weneckiej; podkreśla, że ma to ogromne znaczenie dla zapewnienia nieodwracalnej niezależności politycznej i rzetelności wymiaru sprawiedliwości oraz dla poprawy rozliczalności i przejrzystości systemu sądowego Kosowa;
16. zachęca Kosowo do aktywniejszego zwiększania zdolności organów ścigania, egzekwowania oświadczeń majątkowych i konfiskowania mienia pochodzącego z działalności przestępczej; odnotowuje w tym kontekście wnioski w sprawie nowej agencji ds. cywilnej konfiskaty majątku i przypomina o potrzebie pełnego uwzględnienia opinii Komisji Weneckiej przed rozpoczęciem procesu legislacyjnego;
17. przyjmuje do wiadomości plany rządu dotyczące weryfikacji sędziów i prokuratorów oraz podkreśla znaczenie opinii Komisji Weneckiej; podkreśla, że weryfikację należy stosować w ostateczności, i nalega, aby nie lekceważyć zastrzeżeń UE i USA dotyczących możliwego paralizu wymiaru sprawiedliwości; zdecydowanie zachęca władze Kosowa do pełnego wykorzystania już istniejących mechanizmów i instrumentów w celu natychmiastowej poprawy niezależności, profesjonalizmu, skuteczności i rzetelności systemu wymiaru sprawiedliwości; z zadowoleniem przyjmuje współpracę władz Kosowa z UE w tym zakresie;
18. ubolewa, że pomimo wielokrotnych wezwań UE do zapewnienia sprawiedliwego, przejrzystego i merytorycznego wyboru prokuratora generalnego Rada Prokuratorska Kosowa sfinalizowała proces wyboru bez poszanowania tych zasad;
19. z zadowoleniem przyjmuje starania o odpolitycznienie i profesjonalizację kosowskiej służby cywilnej i administracji publicznej oraz wzywa Kosowo do systematycznego i proporcjonalnego wzmożenia prac nad reformami administracji publicznej i finansów publicznych; ponownie podkreśla, jak ważna jest solidna, odpolityczniona i ukierunkowana na obywateli administracja publiczna powoływana w drodze konkurencyjnego, merytorycznego, przejrzystego i sprawiedliwego procesu; z zadowoleniem przyjmuje postępy w ustanowieniu krajowego centralnego rejestru karnego wspieranego przez UE i wzywa Kosowo do zajęcia się pozostałymi wyzwaniami;
20. z zadowoleniem przyjmuje od dawna spóźnione przyjęcie przez Zgromadzenie Kosowa przepisów dotyczących finansowania partii politycznych i ujawniania aktywów oraz apeluje o ich rygorystyczne wdrażanie; ubolewa z powodu ciągłego bojkotowania prezydencji Zgromadzenia Kosowa przez przedstawicieli partii politycznej Srpska Lista oraz z powodu wysokiej absencji posłów na posiedzeniach Zgromadzenia, co skutkuje blokowaniem niektórych punktów porządku obrad; z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie w pierwszym czytaniu nowego rozporządzenia Zgromadzenia wprowadzającego sankcje finansowe dla parlamentarzystów, którzy nie uzasadnią swojej nieobecności, i apeluje o jego szybkie ostateczne przyjęcie i wdrożenie;
21. wyraża uznanie dla aktywnego i konstruktywnego społeczeństwa obywatelskiego Kosowa za jego pracę i zaangażowanie; zachęca rząd, by nawiązywał współpracę ze

społeczeństwem obywatelskim opartą na wzajemnym zaufaniu, przy jednoczesnym poszanowaniu jego niezależności, oraz by zapewnił mu znaczący udział w pracach nad poszczególnymi projektami reform, w szczególności kluczowymi aktami prawnymi;

22. wzywa rząd, aby odpowiednio zareagował na obawy i zastosował się do orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 2016 r. przyznającego grunty klasztorowi Visoki Dečani; wyraża zaniepokojenie faktem, że władze nadal nie wykonały tej decyzji sądu, co podważa zobowiązanie rządu do egzekwowania praworządności i poszanowania niezależnego sądownictwa, a także osłabia międzynarodową reputację kraju; podkreśla, że ważne jest wdrożenie wszystkich orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego; wzywa rząd do przyjęcia nieselektywnego podejścia do koncepcji praworządności;
23. wyraża uznanie dla pracy misji Unii Europejskiej w zakresie praworządności w Kosowie (EULEX), która wspiera władze Kosowa w ustanowieniu zrównoważonych i niezależnych instytucji państwa prawa; z zadowoleniem przyjmuje przedłużenie mandatu misji EULEX oraz niedawne wyznaczenie jednostki tymczasowej w celu zwiększenia zdolności sformowanej jednostki policji EULEX (FPU); zachęca Kosowo do kontynuowania współpracy z misją EULEX oraz z wyspecjalizowanymi izbami sądowymi i wyspecjalizowaną prokuraturą jako istotnej oznaki zaangażowania na rzecz praworządności;
24. z zadowoleniem przyjmuje porozumienie robocze między kosowską policją a Europolem z lipca 2020 r., które stanie się podstawą zacieśnionej współpracy w walce z przestępczością zorganizowaną, terroryzmem i ekstremizmem, oraz wzywa władze Kosowa do pełnego wykorzystania tego potencjału; podkreśla w tym kontekście, że Interpol jest ważnym narzędziem w walce z przestępczością zorganizowaną; wyraża ubolewanie, że Kosowo nie jest jeszcze członkiem Interpolu mimo licznych prób przystąpienia, i apeluje o włączenie Kosowa do Interpolu, a państwa członkowskie UE do aktywnego wspierania starań Kosowa o przystąpienie do tej organizacji;
25. apeluje do Komisji o wdrożenie zaleceń ze sprawozdania specjalnego Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nr 01/2022 w celu zapewnienia skutecznego wpływu pomocy finansowej UE na praworządność na Bałkanach Zachodnich, w szczególności przez opracowanie wytycznych dotyczących stosowania przepisów w sprawie IPA III odnoszących się do modulacji i ściślejszej kontroli parlamentarnej nad funduszami; apeluje do Komisji o ściślejsze powiązanie finansowania z postępami w obszarze praworządności, o większe wsparcie dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego i niezależnych mediów oraz o poprawę sprawozdawczości z projektów i ich monitorowania, o co niejednokrotnie apelował Parlament Europejski; apeluje w związku z tym o zapewnienie lepszej koordynacji programów dotyczących praworządności wspieranych przez darczyńców międzynarodowych;
26. apeluje do UE i krajów Bałkanów Zachodnich o ustanowienie ram owocnej współpracy między Prokuraturą Europejską (EPPO) a krajami Bałkanów Zachodnich, aby umożliwić EPPO skuteczne wykonywanie jej kompetencji w dziedzinie funduszy UE, w szczególności funduszy IPA III;

Poszanowanie podstawowych wolności i praw człowieka

27. zauważa, że ramy prawne i instytucjonalne Kosowa zasadniczo gwarantują ochronę praw człowieka, praw mniejszości i praw podstawowych, lecz kluczowe znaczenie mają działania wdrożeniowe; wzywa Kosowo do lepszej integracji dzieci z niepełnosprawnościami w instytucjach edukacyjnych; podkreśla, że wzmożone wysiłki są niezbędne do zapewnienia dzieciom z niepełnosprawnościami dostępu do wysokiej jakości edukacji;
28. wyraża ubolewanie, że Zgromadzenie Kosowa nie przyjęło w pierwszym czytaniu projektu kodeksu cywilnego, który przyniósłby tak bardzo potrzebny obywatelom Kosowa postęp, w szczególności pod względem poprawy warunków życia najsłabszych grup społecznych Kosowa, zwłaszcza kobiet, dzieci i osób LGBTI+, i miałby pozytywny wpływ na rozwój gospodarczy Kosowa; dlatego apeluje o przyjęcie kodeksu cywilnego po jego ponownym przedstawieniu na posiedzeniu plenarnym; wyraża poparcie dla włączenia związków homoseksualnych do prawodawstwa, zgodnie z kosowską konstytucją;
29. wyraża zaniepokojenie, że chociaż nastąpił postęp w zakresie ustawodawstwa i polityki wobec osób LGBTI+, brakuje wdrażania; potępia wszelkie dyskryminujące i poniżające wypowiedzi wymierzone w społeczność LGBTI+, w tym wypowiedzi niektórych polityków wysokiego szczebla; w związku z tym apeluje do władz Kosowa, aby bardziej publicznie promowały podstawowe prawa człowieka wszystkich obywateli, w tym osób LGBTI+;
30. ubolewa, że inicjatywy mające na celu włączenie społeczności serbskiej w struktury polityczne, społeczne i gospodarcze Kosowa są bardzo ograniczone; wzywa rząd Kosowa i przedstawicieli kosowskich Serbów, by zgodnie z obietnicą zaangażowali się w dialog wewnętrzny i nawiązali rzeczywistą współpracę z niezależnymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w społecznościach serbskich, zwłaszcza na północy kraju, w celu ich pomyślnej integracji; wzywa UE do dalszego ułatwiania i wspierania programów międzyspołecznościowych; z zadowoleniem przyjmuje działania władz Kosowa służące zwalczaniu rasizmu i zapobieganiu incydentom na tle etnicznym;
31. ponownie podkreśla, że instytucjonalizacja nauki języków urzędowych w Kosowie oraz równy dostęp do usług i informacji w językach urzędowych mają zasadnicze znaczenie; z zadowoleniem przyjmuje w tym kontekście utworzenie Wydziału Studiów Bałkańskich na Uniwersytecie w Prisztinie oraz decyzję o otwarciu centrum językowego, w którym prowadzone są kursy języków urzędowych Kosowa;
32. ponawia swój apel o lepszą integrację osób należących do mniejszości, w tym społeczności Romów, Aszkali, Egipcjan, Bośniaków, Turków i Gorani, a także osób z niepełnosprawnościami i osób przesiedlonych, przez stworzenie im dostępu do odpowiedniej opieki zdrowotnej, ochrony socjalnej, edukacji, wymiaru sprawiedliwości, mieszkań, możliwości zatrudnienia oraz innych usług społecznych i publicznych, a także przez stworzenie im możliwości podejmowania decyzji politycznych i społecznych, a jednocześnie skuteczne zwalczanie form dyskryminacji krzyżowej, z którymi spotykają się te grupy, w ramach systemowego podejścia instytucjonalnego; apeluje o większe starania w walce z antycyganizmem; zachęca rząd do przyspieszenia prac nad nową strategią i planem działania na lata 2021–2026 na rzecz integracji społeczności Romów, Aszkali i Egipcjan w Kosowie;

33. apeluje o pilny przegląd podręczników do szkół średnich, które prezentują informacje wprowadzające w błąd, są napisane dyskryminującym językiem i zawierają opisy dyskryminujące mniejszości etniczne, mniejszości seksualne i kobiety; zachęca władze rządowe do realizacji wspieranej przez UE inicjatywy „Wsparcie Unii Europejskiej na rzecz szkolnictwa podstawowego i średniego”, która została uruchomiona pod koniec 2021 r. w celu aktualizacji wspomnianych podręczników;
34. wyraża uznanie dla Kosowa za pokojowe współistnienie wspólnot religijnych i wzywa Kosowo do wzmożenia starań o zapewnienie grupom mniejszościowym równych szans, odpowiedniej reprezentacji w życiu politycznym i kulturalnym oraz ochronę i promowanie dziedzictwa kulturowego, języków i tradycji mniejszości narodowych i religijnych; z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę rządu Kosowa polegającą na regularnych konsultacjach i spotkaniach ze wszystkimi społecznościami mieszkającymi w Kosowie w ramach dialogu wewnętrznego, a także utworzenie nowego organu administracji rządowej – Wicepremiera ds. Mniejszości i Praw Człowieka;
35. przyznaje, że konstytucja Kosowa jest bardzo postępową pod względem praw mniejszości; zauważa w związku z tym, że petycja podpisana przez prawie 500 osób, które historycznie utożsamiają się jako Bułgarzy, zarejestrowana na posiedzeniu Zgromadzenia Kosowa w maju 2018 r., w dalszym ciągu nie została rozważona, i zaleca zapisanie przedmiotowych praw w przepisach i zagwarantowanie ich w praktyce;
36. podkreśla, że wolne media są jednym z podstawowych filarów demokracji i że dziennikarzy należy chronić przed naciskami politycznymi; potępia naciski polityczne, jakim są poddawani, oraz wykorzystywanie strategicznych pozwów przeciwko zaangażowaniu w sprawy publiczne (pозwów typu SLAPP) w celu zastraszenia ich, co prowadzi także do autocenzury; zaznacza, że używanie zniesławiającego języka wobec dziennikarzy jest niedopuszczalne; przestrzega przed wypowiedziami piętnującymi media, w szczególności ze strony urzędników i osób publicznych, którzy powinni dawać przykład;
37. zauważa, że w ostatnich latach krajobraz medialny uległ zniekształceniu, a zakrojone na szeroką skalę inwestycje doprowadziły do zwiększenia wpływu sektora prywatnego na główne media, podczas gdy media internetowe są często wykorzystywane do szantażu handlowego i politycznego; ponownie podkreśla, że niezbędne jest zagwarantowanie przejrzystości mediów, w tym własności mediów; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że nowy zarząd nadawcy publicznego Radiotelewizja Kosowa (RTK) został powołany w wyniku przejrzystego procesu opartego na kryteriach merytorycznych; apeluje o znalezienie trwałego rozwiązania, które zagwarantuje niezależność redakcyjną RTK;
38. wyraża głębokie zaniepokojenie utrzymującym się wysokim poziomem przemocy domowej i przemocy ze względu na płeć, a także przemocy wobec dzieci w Kosowie, liczbą przypadków kobietobójstwa oraz niezadowolającymi wynikami wymiaru sprawiedliwości w ściganiu przypadków zabójstw kobiet i przemocy ze względu na płeć; apeluje o skuteczne wdrożenie krajowej strategii przeciwko przemocy domowej i przemocy ze względu na płeć; podkreśla, że edukacja ma kluczowe znaczenie dla zwalczania dyskryminacji ze względu na płeć; podkreśla, że niezbędne jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania systemu zabezpieczenia przed wszystkimi formami

przemocy ze względu na płeć, zapobiegania takiej przemocy i orzekania w przypadkach takiej przemocy, w tym przez zwiększenie liczby pracowników organów ścigania i sędziów uwzględniających aspekty płci, zapewnienie wsparcia dla schronisk dla kobiet oraz pomocy prawnej dla ofiar, a także prowadzenie kampanii na rzecz podnoszenia świadomości społeczeństwa;

39. z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie krajowej strategii na rzecz ochrony przed przemocą domową i przemocą wobec kobiet, projekt ustawy w sprawie odszkodowań dla ofiar przestępstw, a także przyjęcie zmian dotyczących programów bezpłatnej pomocy prawnej, które zapewniają taką pomoc ofiarom przemocy domowej, przemocy ze względu na płeć i przemocy seksualnej; z zadowoleniem przyjmuje starania Kosowa o poprawę ogólnej koordynacji w dziedzinie równouprawnienia płci, wzywa jednak Kosowo do poczynienia dalszych postępów w osiągnięciu równouprawnienia płci i większego poszanowania praw kobiet, w tym przez priorytetowe traktowanie aspektu płci i zacieśnienie współpracy ze społeczeństwem obywatelskim, w szczególności z organizacjami kobiecymi;
40. jest wysoce zaniepokojony, że kraje Bałkanów Zachodnich, które chcą przystąpić do UE, są celem ostrych ataków w formie wpływów zagranicznych i kampanii dezinformacyjnych ze strony Rosji i Chin; jest zaniepokojony, że Węgry i Serbia pomagają Chinom i Rosji w realizacji ich celów geopolitycznych; potępia w szczególności kampanie dezinformacyjne prowadzone od dawna przez należącą do Rosji serbskojęzyczną stację nadawczą Sputnik Serbia, która regularnie rozpowszechnia fałszywe informacje w celu wywoływania napięć etnicznych oraz próbuje zdelegalizować państwowość Kosowa, destabilizować jego rząd i osłabić stosunki Kosowa z UE;
41. zaleca organizowanie dialogu ze społeczeństwem obywatelskim Bałkanów Zachodnich i sektorem prywatnym, aby koordynować przeciwdziałanie dezinformacji w regionie, z naciskiem na badania i analizy oraz włączenie wiedzy fachowej na szczeblu regionalnym; apeluje do Komisji, aby rozbudowała infrastrukturę potrzebną do wypracowania opartych na dowodach reakcji na krótko- i długoterminowe zagrożenia dezinformacyjne na Bałkanach Zachodnich; wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ), aby przyjęła bardziej aktywne podejście i koncentrowała się na budowaniu wiarygodności UE w regionie, a nie na jej obronie, oraz na szerszym monitorowaniu prowadzonego przez grupę zadaniową ESDZ ds. komunikacji strategicznej (StratCom), aby skupić się na transgranicznych zagrożeniach dezinformacyjnych pochodzących z krajów położonych na Bałkanach Zachodnich i sąsiadujących z nimi;
42. wzywa w tym kontekście UE do pilnego wzmocnienia wsparcia Kosowa i współpracy z Kosowem w zakresie zwalczania dezinformacji oraz szkodliwych działań hybrydowych, które mają na celu podważenie perspektywy członkostwa w UE dla regionu, w szczególności ze strony Rosji i Chin;

Pojednanie i stosunki dobrosąsiedzkie

43. z zadowoleniem przyjmuje aktywny udział Kosowa w mechanizmach współpracy regionalnej, w tym we wspólnym rynku regionalnym i Zielonym programie działań dla

Bałkanów Zachodnich; z zadowoleniem przyjmuje różne umowy o współpracy dwustronnej między Kosowem a Macedonią Północną i Albanią;

44. z zadowoleniem przyjmuje współpracę sześciu krajów Bałkanów Zachodnich w ramach wspólnego rynku regionalnego; zauważa, że wspólny rynek regionalny jest zintegrowanym i wysoce konkurencyjnym rynkiem, który obejmuje 18 mln ludzi; wzywa rząd Kosowa do konstruktywnego zaangażowania się w realizację planu działania dla wspólnego rynku regionalnego, zwłaszcza w odniesieniu do nierozstrzygniętych negocjacji w sprawie czterech porozumień dotyczących mobilności i uznawania dyplomów;
45. podkreśla, że regionalna współpraca gospodarcza na Bałkanach Zachodnich we wszystkich swoich formach powinna być inkluzywna i akceptowalna dla wszystkich sześciu krajów, i należy ją ustanawiać na równych zasadach i jednocześnie pogłębiać dostosowanie do standardów UE i unijnego dorobku; wyraża w tym kontekście ostrożny pogląd na inicjatywę „Otwarte Bałkany”, która nie obejmuje wszystkich sześciu krajów, i wyraża przekonanie, że powinna ona opierać się na przepisach UE i mieć jedynie pozytywny wpływ na proces integracji z UE;
46. potwierdza swoje bezwarunkowe poparcie dla wspieranego przez UE dialogu między Belgradem a Prisztiną i wyraża uznanie dla pracy specjalnego przedstawiciela Unii Europejskiej ds. dialogu między Belgradem a Prisztiną Mirosława Lajčaka; ponownie podkreśla, że ważne jest konstruktywne dążenie władz Serbii i Kosowa do osiągnięcia kompleksowego i prawnie wiążącego porozumienia w sprawie normalizacji stosunków, opartego na wzajemnym uznawaniu, ponieważ porozumienie to ma zasadnicze znaczenie dla postępów obu krajów na ścieżce integracji z UE oraz przyczyni się do stabilności i dobrobytu w regionie; oczekuje, że UE będzie skuteczniej prowadzić mediację między stronami w celu przezwyciężenia obecnego impasu, i apeluje o przestrzeganie i pełne wdrożenie, w dobrej wierze i w odpowiednim czasie, wszystkich wcześniejszych porozumień między Belgradem a Prisztiną, w tym porozumienia o stowarzyszeniu/wspólnocie gmin z większością serbską, które jest ważnym elementem procesu pełnej normalizacji w zaspokajaniu potrzeb społeczności serbskiej, ale też nie powinno osłabiać funkcjonowania instytucji Kosowa;
47. wzywa ESDZ do ustanowienia mechanizmu monitorowania i weryfikacji wdrożenia wszystkich dotychczas wypracowanych porozumień oraz do okresowego składania Parlamentowi Europejskiemu sprawozdań na temat bieżącej sytuacji; wzywa podmioty UE do wsparcia władz Kosowa, w tym przez zaoferowanie konkretnych gwarancji bezpieczeństwa i możliwości integracji społeczno-gospodarczej, podczas prac nad ustanowieniem stowarzyszenia/wspólnoty gmin z większością serbską, zgodnie z kosowską konstytucją i w ramach wzajemnego porozumienia;
48. apeluje o aktywne, konstruktywne i bardziej autentyczne zaangażowanie przedstawicieli Kosowa w dialog prowadzony przez UE pod przewodnictwem specjalnego przedstawiciela UE, który ma na celu zawarcie kompleksowego, trwałego i prawnie wiążącego porozumienia zgodnie z prawem międzynarodowym; ponawia swój apel o poprawę jakości dialogu przez zaangażowanie kobiet, w tym w zespole negocjacyjnym, zwiększenie przejrzystości dla społeczeństwa i znaczące zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego;

49. ponownie wyraża ubolewanie, że pomimo ukończenia prac renowacyjnych ruch na moście w Mitrowicy nie został jeszcze w pełni przywrócony; podkreśla, że ponowne otwarcie mostu ma ogromne znaczenie dla swobodnego przemieszczania się obywateli oraz dla przewyciężenia podziałów między gminami i wsparcia procesu pojednania; wzywa Komisję do zwiększenia starań o sfinalizowanie i pełne wdrożenie projektu finansowanego przez UE; wzywa władze Serbii i Kosowa do promowania kontaktów międzyludzkich między społecznościami lokalnymi w celu pogłębienia dialogu, w tym również na szczeblu pozarządowym;
50. ubolewa nad decyzją rządu Kosowa o odrzuceniu wniosku międzynarodowych mediatorów przewidującego możliwość zebrania głosów uprawnionych wyborców, by mogli zagłosować na terytorium Kosowa w wyborach serbskich 3 kwietnia 2022 r., zgodnie z wcześniej stosowaną praktyką, ponieważ decyzja ta osłabia zobowiązanie rządu do ochrony praw obywatelskich i politycznych wszystkich obywateli tego kraju, w tym członków grup mniejszościowych;
51. apeluje zarówno do Serbii, jak i Kosowa o wzmożenie starań i przedstawienie rozwiązań w kwestii osób zaginionych i dochodzenia sprawiedliwości za zbrodnie wojenne, a także o zapewnienie dostępu do miejsc, w których znajdują się szczątki osób zaginionych; wzywa rząd Kosowa do zajęcia się tymi kwestiami również w ramach dialogu między Belgradem a Prisztiną oraz do nawiązania współpracy między Kosowem a Serbią; podkreśla, że priorytetem powinno być utworzenie specjalnego trybunału ds. zbrodni powojennych i współpraca z nim; składa wyrazy współczucia rodzinom osób zaginionych i wzywa rząd do zwrócenia szczególnej uwagi na przekazywanie im aktualnych informacji i do wykazania większej wrażliwości w sposobie komunikacji;
52. wyraża ubolewanie z powodu działań destabilizacyjnych na granicy na północy Kosowa we wrześniu 2021 r.; zdecydowanie potępia zbrojne groźby Serbii oraz wzywa Kosowo i Serbię do rozwiązania wszystkich problemów w drodze dialogu; ubolewa z powodu kilku przypadków, w których nie wpuszczono urzędników na terytorium Kosowa lub Serbii; wzywa obie strony do traktowania wszystkich wizyt w sposób korzystny dla procesu normalizacji;
53. przypomina, że konieczne jest otwarcie archiwów jugosłowiańskich tajnych służb (UDBA) i służby kontrwywiadowczej Jugosłowiańskiej Armii Ludowej (KOS) w całym regionie, aby umożliwić gruntowne zbadanie zbrodni i organizacji przestępczych z czasów komunistycznych i zająć się nimi; zauważa, że przejrzyste rozliczanie się z przeszłością jest krokiem w kierunku osiągnięcia większej demokratyzacji, rozliczalności i siły instytucjonalnej w całym regionie Bałkanów Zachodnich;
54. ponownie wyraża poparcie dla inicjatywy w sprawie utworzenia komisji regionalnej ds. ustalenia faktów dotyczących zbrodni wojennych i innych poważnych przypadków naruszenia praw człowieka popełnionych w byłej Jugosławii (RECOM); podkreśla znaczenie prac wykonanych przez regionalne biuro ds. współpracy na rzecz młodzieży (RYCO) i z zadowoleniem przyjmuje aktywny udział Kosowa; z zadowoleniem przyjmuje niedawne pomyślne uruchomienie realizowanego przez RYCO programu dwustronnej wymiany między klasami szkolnymi na Bałkanach Zachodnich; przypomina o konieczności dotarcia do młodych ludzi z gmin na północy i włączenia

ich w struktury społeczno-gospodarcze kraju;

55. wzywa rządy Serbii i Kosowa do znalezienia trwałego rozwiązania w kwestii ustaleń dotyczących energii elektrycznej na północy Kosowa;
56. z zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie wprowadzania strefy wolnej od opłat roamingowych na całym terytorium Bałkanów Zachodnich, w tym w Kosowie, od 1 lipca 2021 r., co poprawi łączność i przyniesie konkretne i wymierne korzyści obywatelom i przedsiębiorstwom w regionie; apeluje do Rady i Komisji o współpracę z władzami państw Bałkanów Zachodnich w celu zniesienia opłat roamingowych między Bałkanami Zachodnimi a Unią Europejską;
57. wyraża uznanie dla inicjatyw kulturalnych i młodzieżowych, takich jak coroczny transgraniczny festiwal sztuki „Mirëdita, Dobar Dan!”, który promuje współpracę między artystami i aktywistami w Kosowie i Serbii; zachęca władze kosowskie i serbskie, w tym na szczeblu lokalnym, do dalszego rozwijania tego rodzaju pozytywnych inicjatyw i wykorzystywania dziedzictwa kulturowego jako sposobu na integrację różnych społeczności; zachęca do ustanowienia wielonarodowego i wielojęzycznego nadawcy publicznego, który będzie promował pokój oraz pojednanie między krajami Bałkanów Zachodnich, na wzór ARTE;
58. wzywa UE do dalszego wzmocnienia polityki zagranicznej i współpracy w zakresie bezpieczeństwa, dyplomacji publicznej i partnerstw międzynarodowych, aby osiągnąć postępy w pojednaniu; z zadowoleniem przyjmuje odnowione zaangażowanie sojuszników UE, w szczególności wyznaczenie przez USA, Zjednoczone Królestwo i Niemcy specjalnych wysłanników na Bałkany Zachodnie; apeluje o ich ścisłą współpracę i koordynację z wysłannikiem UE z myślą o silniejszym oddziaływaniu oraz o zapewnianiu spójnych porad i wsparcia;
59. uznaje ważny wkład międzynarodowych sił pokojowych KFOR i uczestniczących w nich państw w tworzenie i utrzymywanie bezpiecznego i zabezpieczonego środowiska dla wszystkich obywateli Kosowa, a także w ułatwianie euroatlantyckiej integracji Bałkanów Zachodnich; przypomina o znaczeniu działań KFOR w zakresie doradztwa, szkoleń i budowania zdolności dla ciągłego rozwoju sił bezpieczeństwa Kosowa;
60. wzywa Komisję i Biuro UE w Kosowie do wzmożenia starań o zwiększenie widoczności i promowania roli bliższego partnerstwa między UE a Kosowem, wysiłków w tym zakresie oraz wynikających z niego korzyści;

Reformy społeczno-gospodarcze

61. z zadowoleniem przyjmuje pozytywne postępy w dziedzinie wzrostu gospodarczego Kosowa; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Kosowo będzie również korzystać z unijnego jednolitego rynku cyfrowego, zważywszy na znaczenie ogromnego potencjału cyfryzacji dla rozwoju gospodarki Kosowa;
62. z zadowoleniem przyjmuje kroki podejmowane przez rząd w celu ograniczenia gospodarki nieformalnej; ubolewa jednak, że duży rozmiar gospodarki nieformalnej Kosowa nadal utrudnia rozwój sektora prywatnego; odnotowuje istnienie strategii i odpowiedniego planu działania, aby zająć się przyczynami leżącymi u podstaw

- nieformalności, ale apeluje o skuteczniejsze wdrażanie; zwraca uwagę na duży udział w PKB Kosowa przekazów pieniężnych dokonywanych przez osoby prywatne;
63. wyraża uznanie dla Kosowa za skuteczne zarządzanie pandemią COVID-19, w tym procesem szczepień; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Kosowo nabywa wyłącznie szczepionki przeciwko COVID-19 wyprodukowane i certyfikowane przez UE, Zjednoczone Królestwo i USA oraz że Kosowo osiąga postępy w uzyskaniu unijnego cyfrowego zaświadczenia COVID;
 64. z zadowoleniem przyjmuje środki nadzwyczajne podjęte przez rząd oraz utworzenie 25 tys. nowych miejsc pracy dzięki pakietowi naprawczemu; podkreśla jednak, że pomoc dla grup najbardziej dotkniętych pandemią była ograniczona; zachęca Kosowo do zapewnienia w związku z pandemią odpowiednio ukierunkowanego i tymczasowego wsparcia budżetowego dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji; podkreśla, że powrót do sytuacji sprzed pandemii będzie w znacznym stopniu zależał od zdolności władz do podjęcia wyzwań strukturalnych i skutecznego wdrożenia pakietów wsparcia gospodarczego;
 65. z zadowoleniem przyjmuje wypłatę z pakietu pomocy makrofinansowej w związku z COVID-19 w celu złagodzenia skutków gospodarczych pandemii i utrzymania stabilności makroekonomicznej, a także uruchomienie 14,2 mld EUR z IPA III w celu wsparcia partnerów z Bałkanów Zachodnich w spełnianiu wymogów członkostwa w Unii Europejskiej;
 66. podkreśla, że wdrożenie zarówno reform podstawowych, jak i strukturalnych wciąż ma zasadnicze znaczenie dla ożywienia gospodarczego i rozwoju społecznego, ponieważ działania na rzecz zwalczania korupcji, poprawy praworządności, zwiększenia przejrzystości oraz wzmocnienia instytucji i dialogu społecznego przyczynią się również do przyciągania bezpośrednich inwestycji zagranicznych do kraju; wzywa Kosowo do dalszego dostosowywania się do dorobku UE w dziedzinie jednolitego rynku oraz wzywa władze Kosowa i Komisję do dalszego wspierania małych i średnich przedsiębiorstw w celu stworzenia silniejszej i bardziej odpornej gospodarki;
 67. podkreśla, że niedostateczne i zawodne dostawy energii są jednym z ograniczeń konkurencyjności Kosowa oraz że brak bezpieczeństwa energetycznego powoduje znaczne koszty dla przedsiębiorstw i stanowi główną przeszkodę w przyciąganiu bezpośrednich inwestycji zagranicznych o wysokiej jakości; wzywa Kosowo do wzmocnienia starań o wykorzystanie potencjału efektywności energetycznej;
 68. wzywa władze do kontynuowania działań na rzecz reformy systemu edukacji, tak aby zapewniał on uczniom umiejętności i wiedzę wymagane na rynku pracy; podkreśla, że niezbędna jest poprawa jakości i adekwatności systemu edukacji w celu zwiększenia zatrudnienia i złagodzenia problemu niedopasowania umiejętności; wzywa odpowiednie podmioty, by uwzględniały osoby należące do grup mniejszościowych przy opracowywaniu i wdrażaniu środków na rzecz zatrudnienia oraz by zapewniły równą i niedyskryminującą edukację publiczną w językach mniejszości;
 69. apeluje o silniejsze dążenie do integracji kobiet na rynku pracy, w szczególności o zajęcie się brakiem postępów we wdrażaniu praw pracowniczych kobiet, stereotypowym podejściem do kwestii płci, brakiem równowagi płci oraz luką płacową

między kobietami a mężczyznami na rynku pracy; zwraca uwagę na znaczne różnice między płaciami pod względem uczestnictwa w rynku pracy i jakości pracy, niewystarczające przeciwdziałanie molestowaniu seksualnemu w miejscu pracy, dyskryminację w przepisach dotyczących urlopu macierzyńskiego oraz na brak infrastruktury opieki nad dziećmi i edukacji przedszkolnej; z zadowoleniem przyjmuje rosnącą liczbę stypendiów dla studentek na kierunkach STEM (nauki przyrodnicze, technologia, inżynieria i matematyka);

70. jest zaniepokojony ciągłą emigracją i niżem demograficznym, które pozbawiają Kosowo bardzo potrzebnych wysoko wykwalifikowanych pracowników, w tym pracowników służby zdrowia, co ma szkodliwy wpływ na system opieki zdrowotnej, i wzywa Kosowo do wprowadzenia kompleksowych środków społeczno-gospodarczych w celu rozwiązania tych problemów; z zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie reform mających na celu poprawę zdolności służb zatrudnienia Kosowa oraz wdrożenie właściwych środków aktywnej polityki rynku pracy, w tym w dziedzinie podnoszenia kwalifikacji i szkoleń w miejscu pracy;
71. ponownie wzywa Komisję do opracowania strategii regionalnej, by zaradzić utrzymującemu się bezrobociu młodzieży i rosnącej emigracji poprzez rozwiązanie problemu niedopasowania umiejętności między systemem kształcenia a rynkiem pracy, poprawę jakości nauczania oraz odpowiednie finansowanie aktywnych instrumentów rynku pracy i programów szkoleń zawodowych, a także odpowiednich placówek opieki nad dziećmi i edukacji przedszkolnej; zachęca do rozszerzenia programu stypendialnego Kolegium Europejskiego, tak aby oprócz studentów z krajów objętych europejską polityką sąsiedztwa obejmował on również studentów z krajów Bałkanów Zachodnich;
72. podkreśla, że niezbędne są inwestycje w cyfryzację jako sposób zmniejszania luki cyfrowej i zadbania o równy dostęp do internetu, w tym dla grup znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji i osób zamieszkujących obszary wiejskie; zwraca uwagę, że młodzież Kosowa i cyfryzacja stanowią ogromny potencjał dla rozwoju gospodarki Kosowa; docenia fakt, że młodzież Kosowa ma zaawansowaną wiedzę w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych, a zatem Kosowo mogłoby stać się kolejną europejską „Doliną Krzemową”;
73. zachęca Kosowo do przekształcenia sektora rolnego w celu zwiększenia lokalnej produkcji żywności oraz zmniejszenia przywozu podstawowych produktów żywnościowych;
74. podkreśla, że niezbędne jest usprawnienie systemu zabezpieczenia społecznego oraz ustanowienie spójnego, sprawiedliwego i budżetowo przystępnego systemu wynagrodzeń w publicznych służbach zatrudnienia; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że rząd Kosowa zamierza zająć się przeglądem systemu emerytalnego dla kombatantów;
75. będzie uważnie monitorować umowę o przekazywaniu skazanych z Danii w celu odbywania kary w kosowskich zakładach karnych, która wchodzi w życie w 2023 r.; apeluje o zapewnienie pełnej przejrzystości warunków tej umowy i zarządzania nią oraz zachęca właściwe władze Kosowa, by zajęły się kwestią potencjalnych różnic w warunkach przetrzymywania duńskich i kosowskich skazanych w kosowskich

zakładach karnych;

Środowisko, energia i transport

76. podkreśla, że należy przeciwdziałać zmianie klimatu zgodnie z ambicjami UE w dziedzinie klimatu oraz przyspieszyć przejście na gospodarkę neutralną dla klimatu, odporną, zrównoważoną, o obiegu zamkniętym i zasobooszczędną, ponieważ postępy w tych obszarach i dostosowanie do standardów unijnych utrzymują się na niskim poziomie;
77. wzywa rząd do przyspieszenia prac nad strategią energetyczną na lata 2022–2030 we współpracy ze społeczeństwem obywatelskim, ze szczególnym uwzględnieniem zrównoważonych i przystępnych cenowo dostaw energii, zwiększonej efektywności energetycznej oraz dalszej dywersyfikacji źródeł energii zgodnie z programem Zielonego Ładu i porozumieniem paryskim; ubolewa z powodu ciągłego opóźniania publikacji strategii;
78. ponownie wyraża zaniepokojenie, że zdecydowana większość kosowskiej energii pochodzi z węgla, i apeluje o zniesienie wszystkich niezgodnych z przepisami dotacji do węgla, decentralizację produkcji energii oraz przejście na odnawialne źródła energii; uznaje potrzebę pełnego włączenia północnej części Kosowa do systemu rozliczeniowego tego kraju;
79. zachęca Kosowo do zreformowania i otwarcia rynku energetycznego, w tym detalicznego rynku energii elektrycznej, w celu zapewnienia konsumentom wyboru i rozbicia istniejącego monopolu w sektorze energetycznym; z zadowoleniem przyjmuje uruchomienie nowej, finansowanej ze środków UE ciepłowni miejskiej w Djakowicach, która jest jedyną ciepłownią w Kosowie zasilaną biomasą i która zgodnie z oczekiwaniami powinna zmniejszyć zanieczyszczenie w regionie o ponad 90 %;
80. wyraża głębokie zaniepokojenie jakością powietrza na większości obszarów miejskich Kosowa; podkreśla w szczególności, że w ostatnich latach Kosowo naruszało limity dla czynników zanieczyszczenia powietrza, które stwarzają poważne zagrożenia dla zdrowia obywateli Kosowa; wzywa władze Kosowa do postępowania zgodnie z krajowym planem ograniczania emisji, który spełnia wymagania określone w dyrektywie w sprawie emisji przemysłowych⁹;
81. podkreśla, że niezbędne jest zapewnienie zdrowego środowiska oraz ochrony zasobów wodnych i ekosystemów, ze szczególnym uwzględnieniem rzek, z myślą o rozwoju rolnictwa i zwiększeniu bezpieczeństwa żywnościowego i wodnego; wyraża uznanie dla starań o poprawę jakości zarządzania zbiornikami wodnymi i powiązanych zezwoleń; z zadowoleniem przyjmuje wyrok Sądu Najwyższego w Kosowie nakazujący zawieszenie pozwolenia wodnoprawnego na działalność elektrowni wodnej w Štrpce; apeluje o zaprzestanie realizacji wszystkich projektów budowy zapór wodnych na obszarach chronionych, w tym na przyszłych obszarach Natura 2000 (Emerald);
82. podkreśla, że niezbędne jest lepsze gospodarowanie odpadami, w szczególności

⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola), Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s. 17.

segregacja odpadów i recykling, a także wprowadzenie środków gospodarki o obiegu zamkniętym, aby zmniejszyć ilość odpadów;

83. ponownie apeluje o wdrożenie polityki zrównoważonego transportu publicznego i zrównoważonej mobilności oraz o zajęcie się utrzymującymi się od dawna niedociągnięciami infrastrukturalnymi; z zadowoleniem przyjmuje plany modernizacji infrastruktury kolejowej z wykorzystaniem pożyczek z Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju i funduszy UE;
84. z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie Planu gospodarczo-inwestycyjnego dla Bałkanów Zachodnich w wysokości 3,2 mld EUR oraz wzywa Kosowo do jego efektywnego wykorzystania; z zadowoleniem przyjmuje trwające przygotowania do realizacji pięciu sztandarowych projektów dotyczących energii, infrastruktury oraz czystej wody i powietrza, w tym odcinka „autostrady pokoju” między Prisztiną a Merdare, a także przygotowania do nowych inwestycji w dziedzinie zaopatrzenia w wodę i oczyszczania ścieków;
85. z zadowoleniem przyjmuje działania podjęte przez policję kosowską we współpracy z EULEX w celu przerwania nielegalnego pozyskiwania drewna w całym Kosowie; zachęca właściwe władze i organy ścigania na północy i południu kraju do zacieśnienia współpracy w celu zwalczania tego i innych przestępstw;

o

o o

86. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji przewodniczącemu Rady Europejskiej, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, rządowi i parlamentowi państw członkowskich oraz prezydentowi, rządowi i parlamentowi Kosowa.

INFORMACJE O PRZYJĘCIU PRZEZ KOMISJĘ PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWĄ

Data przyjęcia	14.6.2022
Wynik głosowania końcowego	+: 43 -: 9 0: 5
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Alexander Alexandrov Yordanov, François Alfonsi, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Traian Băsescu, Anna Bonfrisco, Susanna Ceccardi, Katalin Cseh, Kinga Gál, Giorgos Georgiou, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Peter Kofod, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, David Lega, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, Claudiu Manda, Lukas Mandl, Thierry Mariani, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Javier Nart, Matjaž Nemeč, Demetris Papadakis, Tonino Picula, Giuliano Pisapia, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Jacek Saryusz-Wolski, Sergei Stanishev, Tineke Strik, Dominik Tarczyński, Viola Von Cramon-Taubadel, Isabel Wiseler-Lima, Salima Yenbou, Bernhard Zimniok
Zastępcy obecni podczas głosowania końcowego	Vladimír Bilčík, Corina Crețu, Angel Dzhambazki, Nicolaus Fest, Arba Kokalari, Andrey Kovatchev, Karsten Lucke, Erik Marquardt, Marisa Matias, Alessandra Moretti, Paulo Rangel, Javier Zarzalejos
Zastępcy (art. 209 ust. 7) obecni podczas głosowania końcowego	Asim Ademov, Stéphane Bijoux, Liudas Mažylis, Bettina Vollath

GŁOSOWANIE KOŃCOWE W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO W KOMISJI PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWEJ

43	+
ECR	Angel Dzhambazki, Jacek Saryusz-Wolski, Dominik Tarczyński
ID	Anna Bonfrisco, Susanna Ceccardi
PPE	Asim Ademov, Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Arba Kokalari, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, David Lega, David McAllister, Lukas Mandl, Liudas Mažylis, Paulo Rangel, Isabel Wiseler-Lima
Renew	Petras Auštrevičius, Stéphane Bijoux, Katalin Cseh, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Javier Nart, Salima Yenbou
S&D	Maria Arena, Corina Crețu, Raphaël Glucksmann, Dietmar Köster, Karsten Lucke, Claudiu Manda, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Tonino Picula, Giuliano Pisapia, Thijs Reuten, Sergei Stanishev, Bettina Vollath
Verts/ALE	François Alfonsi, Erik Marquardt, Tineke Strik, Viola Von Cramon-Taubadel

9	-
ID	Nicolaus Fest, Thierry Mariani, Bernhard Zimniok
PPE	Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, Francisco José Millán Mon, Javier Zarzalejos
The Left	Giorgos Georgiou, Marisa Matias

5	0
ID	Peter Kofod
NI	Kínga Gál
PPE	Vangelis Meimarakis
S&D	Demetris Papadakis, Nacho Sánchez Amor

Objaśnienie używanych znaków:

+ : za

- : przeciw

0 : wstrzymało się